

Maror

Frecs de la Vall

Lluís M. Segrelles

Lluís Miquel Segrelles i Martínez, 2008

Montaverner

La Vall d'Albaida

Versió per a Internet, publicada al bloc Colata, juliol 2009

<http://www.colata.blogspot.com>

colata03@gmail.com

Queda rigorosament prohibida la reproducció total o parcial d'aquest text, sense el permís per escrit de l'autor, sempre i quan s'acomplisca l'obligació de citar-ne la procedència.

Aquest relat, els seus personatges i situacions són ficció, només producte de la ment enfebrada i queferosa del seu autor.

Qualsevol semblança amb la realitat és pura coincidència.

Només el bloc "*La Conxorxa dels Perdurables*" existeix en la realitat virtual.

Flors de baladre en un torrent
no es venen per deu, ni per cent.

UC, En aquesta illa tan pobra

I

Una negror infinita d'ulleres envaeix la vesprada enlluernadora a la Maciana. Ulleres sota les quals s'endevinen ulls que ho escodrinquen tot. Ulleres de dona, d'home. Ulleres que amaguen ulls que miren de reüll. No és el sol, ni la ressaca d'una matinada de vicis, qui convoca la reunió. Alguna llàgrima, algun rictus, algun mos al llavi inferior. Tots han vingut al soterrar de Martí.

Només el mort i jo hem oblidat les ulleres.

II

Encara que tenia cotxe, va preferir per a l'ocasió tornar al poble en tren. Una concessió romàntica per a un mitjà de transport tan maltractat per tots els poders públics. Només hi havia quatre eixides diàries en cada sentit, i això havia espantat la clientela que, per molta voluntat que tingués de fomentar el transport públic, volia aplegar als llocs a l'hora. Aquells que havien decidit fomentar l'ús dels vehicles privats, després, curiosament, eren els qui estaven darrere dels suculents negocis de pàrquings, de pagament, és clar. O de benzineres.

Però la gent d'aquella fins fa poc oblidada comarca s'havia fet a tot i, amb mil·lenària paciència, suportava uns polítics que no se'ls mereixia.

Ja no notava els sotrats que recordava ell del ferrobús. Ara, la línia per fi electrificada feia part del viatge amb una suavitat desconeguda per a ell. En aquesta ocasió no va haver de fer transbord, una altra penitència per als sofrits viatgers.

A diferència dels seus viatges de joventut, en què podien baixar els cristalls i que corregués l'aire, l'ortodòxia políticament correcta dels vagons per a fumadors i per a no viciats per això, feia que els aires condicionats imposaren el seu tancament hermètic.

D'altra banda i malgrat el romanticisme que l'impel·lia, a trenta-cinc graus a l'ombra d'aquell tòrrid mes de juliol, calia més que sentiments bucòlics per voler obrir les finestres. Així que bandejà aquesta idea del seu pensament. I se centrà en la contemplació del paisatge, un paisatge que veia distint, amb altres ulls. O era distint el paisatge?

Es va fixar que, on el seu record s'entossudia en posar el mas de Corbella —mig enderrocat, és cert— els ulls veien ara una granja. On n'hi havia abans la font de Ca Blanc,

contaminada per nitrats, ara hi havia un McDonald's i un aparcament ple de vehicles. La pinada de Benifullam era un seguit de bungalows amb vehicles de matrícula estrangera a la porta.

El tren, que continuava tan lent com a la seua joventut, anava parant amb desgana a les darreres estacions: Albí, Bena, la Pobla dels Furs, Forcall de Rius, Buhal, Almorca...

Havia aplegat i, embadalit com anava recomponent els seus records, va haver de baixar d'arrapa-i-fuig, quasi llançant-se sobre la —això encara romania igual que al seu record— polsosa andana del seu poble.

III

Carrers amunt, defugint un sol que badava les pedres, carregat amb la lleugera motxilla, vaig començar a suar. En aplegar ca ma mare era un poll ben mullat. No m'hi vaig poder dutxar, perquè com cada estiu des de la instal·lació dels camps de golf, hi havia restriccions que, de vegades, podien ser de més de dotze hores. Un inconvenient que l'alcalde, el populista Vila, no veia enlloc, ja que ell se n'havia beneficiat d'unes requalificacions més que dubtoses. A més, encara xuclava de la mamella de Golf System Corporation, on havia col·locat —mai millor dit, pels problemes de poliaddicció que tenien— la seua filla, el cunyat, i la seua amistançada, una ucraïnesa ben plantada que mig poble presumia —una altra cosa eren els fets— d'haver-se-la passada per la pedra.

La porta de ca la mare romania tal i com l'havia vista per Pasqua: un brancal del segle XX, fusta de mobila ben polimentada, i sense pernet. Uns lladres se l'havien endut —veges per a què collons el voldrien!—, i això obligà l'anciana a posar un timbre elèctric que, amb campanes d'església decimonònica, anunciava que algú volia entrar. Major com era, Consol, ma mare, va trigar uns minuts en aplegar, descórrer el forrellat, rodar les dues voltes de la clau i obrir. Amb tantes vegades com aquella porta havia estat amb la clau al pany, i ara semblava un castell. Ara vivia sola, però de tant en tant els seus quatre fills —dos xics i dues xiques— hi passàvem a veure-la, o, en el meu cas o el de Laura, que vivíem fora, ens solien quedar llargues temporades, que aprofitàvem per descansar de les nostres estressades vides.

La mare va obrir de bat a bat la feixuga porta, però els seus ulls menuts i càlids encara s'esbatanaren més i rejuveniren vint anys en veure'm. Sabia que ara tornava per al soterrar del malaurat Martí, i, en la seua il·lusió, qui sap si per a quedar-me.

La casa, fresca malgrat la basca de l'exterior, era acollidora, encara que es notava que havia anat creixent d'acord amb els ingressos familiars: va començar essent una planta baixa, amb corral i cambra, i ara ocupava tres de les quatre navades i tenia un primer pis, amb barandats, però sense acabar, pendent d'uns ingressos extra que mai no aplegaven, i menys amb la ridícula pensió de jubilació de la mare, d'aquelles conegudes com “no contributives”, paraula que amagava molts anys de cotització, però on qui no havia “contribuït” era el deshonorat de l'empresari, que no havia cotitzat la seua part i a qui mai se li havien buscat les puces, legalment parlant.

Aquella dona que jo havia conegut trempada i valenta, a poc a poc, s'aplegà a la cuina, on hi havia la llar i l'única part de la casa on hi havia aquell aparell d'aire condicionat del dimoni, d'incomprensible tecnologia per a una dona entrada en anys i que a dures penes dominava el telèfon.

—Com ha anat el viatge?

—Bé, mare, bé.

—I quan te'n vas?—la pregunta, que en visites anteriors era d'allò més normal i corrent, em sorprengué aquesta vegada per la inusitada franquesa.

—Vinc per a quedar-me una temporada, que m'ha dit la Carme, quan em va telefonar, que hi ha coses per aclarir amb el llegat del Martí.

La mare obrí exageradament els ulls, en un gest mig d'alegria, mig d'incredulitat.

—De veres?

—Clar, perquè havia de ser mentida?... Però vull tornar a casa—en el meu inconscient, el pis on havia viscut els darrers vint anys no era casa.

—Me n'alegre, fill. Però no em trastoques massa casa, que no estic per a molts trots, ja ho saps —va afegir fent-se ara la desmenjada.

—Tranquil la, mare, només mouré l'imprescindible.

Sonà el telèfon amb un ring no massa digital, lluny de les castanyetes dels mòbils de darrera generació. I jo, desganat, em vaig alçar i vaig despenjar l'aparell que hi havia al centret.

—Hola, Jaume!—la veu femenina de l'altre costat de l'aparell em transportà trenta anys arrere.

IV

—Com has sabut que estava ací? Encara no havia parat en torreta!—contestà mig emprenyat Jaume.

—T'he vist passar per la plaça i no ho he pogut evitar. Supose que has vingut pel Martí.

La veu era de Llúcia, una antiga novieta, la primera que va conèixer, i per la qual tenia una profunda simpatia. La vida els havia menat per camins distints, però mai havien perdut el contacte. Ara ella, independent, no es tallava en prendre la iniciativa:

—Vols que quedem per a fer-se'n una?

Jaume es mossegà el llavi inferior, signe evident d'excitació, com per baixar a la terra.

—Com em podria negar? Al Cafetí, a les sis? Espera... primer vull passar per cal Martí.

—No. Quedem a les sis, abans que hi vages, que t'he d'explicar alguna cosa important. I, si cal, després sopem.

Jaume va engolir tota la saliva de la boca feta aigua. Va penjar pausadament, mentre endevinava el somriure d'aquella dona extraordinària a l'altra part del fil telefònic.

—Dinem, mare?

V

El Cafetí va passar per distintes èpoques: *rock*, *hippy*, *punk*, ... Ara s'havia convertit en un bon lloc per fer-se un colpet sense massa estridències ambientals, tal i com ocorria a la resta de pubs oberts feia menys temps, saturats amb música *tecno*, o al casino de la Plaça, on els vells, mig sords, exigien que l'amo pujàs la veu del televisor que només feia corregudes de bous i futbol. Vaja, que al Cafetí s'hi podia parlar.

Jaume, que va arribar abans d'hora, "*promptual*" solia dir, es va capficar en el diari, costum que va adquirir des de ben jovenet. Allà al racó hi havia els incansables músics de la Junta Comarcal de Bandes: Boni, Camil, Alicates i els dos Lluïsos, que semblaven germans, però només físicament i per l'amor que tots ells tenien per la música. Ara estaven capficats en ressuscitar divuit anys després un experiment de plurifocalitat sonora amb bandes de música que proposava Llorenç Barber, especialment després de l'exili forçat de les "Nits d'Aielo i Art", que enguany tindria lloc lluny de terres valldalbaidines, si n'exceptuem una sola actuació organitzada per Vilaweb la Vall d'Albaida a Ca les Senyorettes, en Otos.

—Xe, que beguen els músics!

El salut de Jaume va fer que els cinc es giraren i un somriure múltiple es va dibuixar en reconèixer aquell queferós intermitent, que tornava a la Vall de tant en tant, a la llarga, però a qui tots coneixien i que era benvingut.

—Amagueu-vos les carteres!— va ser la resposta del president d'aquella taula.

La conversa que encetaren, ben amena per amics que es retrobaven després de tant de temps, només va ser interrompuda quan els narius de l'acabat d'aplegar van ensumar aquell perfum que tantes sensacions li suggeria.

—Hola, Llúcia—i va buscar directament els ulls.

Els músics, que coneixien la història de la parella, somrigueren, i algú li va dir:

—El que va davant, va davant. Salut!

—Hola, Jaume!—i va buscar els llavis.

S'hagueren rebolcat abraçats immediatament, però no eren hores, i hi havia massa testimonis. Es van reprimir, però els cors bategaven amb tanta força que la música —Miquel Gil amb el seu deliciós *Katà*— es convertí en un fons molt llunyà.

—Quina marxa portes?—atacà Llúcia amb una emocionada i lleugerament tremolosa veu, emportant-se'l a un altre raconet.

—Quina pressa et corre?

—Ja sabràs que el Martí no ha mort de mort natural. Darrerament anava molt perdudet. Sa mare ens va demanar de fer una ullada als seus papers, que ella no entén, i que prefereix que els escorcollem la colla d'amics. Que no se'n refia, ni de la policia, ni de gent de la feina.

—Qui ho sap més? La Carme, quan em va telefonar, ja m'havia comentat alguna cosa.

—Doncs mira: la Carme, tu i jo, i Blai, encara que ell no vindrà fins la setmana vinent. Saps que ara fa línies internacionals?

—Vaja, jo que me'l veia sempre d'ordinari de la Vall a València...

L'ampli somriure de Jaume va obtindre per tota resposta un bes amb llengua que va paraitzar l'activitat del Cafetí sencer. Només faltava que aplaudiren. Algú, des de la taula dels músics, va engolir d'un glop el mitget que es feia. Només era enveja.

VI

Després del soterrar, Carme, Llúcia i jo vam decidir d'amagat reunir-nos fora del poble. Cadascú, per separat, va anar aplegant a Ca Clareta, a Rugat. Suficientment lluny per no tindre roba estesa. La Carme, en entrar al local, va fer una ullada als comensals. Va fer un tímid salut a l'amo del restaurant, que li'l tornà amb un ampli somriure. I, en localitzar-nos la parella que ja l'esperàvem, s'hi va adreçar a l'apartat on séiem, i on l'esperàvem amb una copa d'aquell merlot de Fontanars dels Alforins que feia jaç als Estats Units arran de la pel lícula *Sideways*, rebatejada a casa nostra com *Entre copas*.

—Encara està calentet el cos del Martí i nosaltres de soparot!

—Per què creus que li hem deixat un lloc? —Carme, tan tallant com sempre.

Efectivament, la taula estava parada per a quatre. El somriure se'm va glaçar.

—Ell també haguera vingut, de poder.

La conversa es va suavitzar en fer-nos els tres quatre gotades.

La Carme continuava portant la veu cantant:

—Mira, Jaume: Llúcia i jo, que hem estat més en el poble, hem estat assistint els dos últims anys a la caiguda en picat del Martí. Tu l'has conegut com era d'animós, d'alegre, de faener...

—A mi encara m'ho va semblar per Nadal, i per Pasqua, quan vaig vindre.

—La processó anava per dins. Jo vaig començar a sospitar que alguna cosa no li rutllava massa bé, quan me'l trobava cada dos per tres als llocs més *underground*. Tu saps que jo sempre he sigut bastant noctàmbula, però quan me'l veia fet un drap quasi a l'alba, i me'l trobava en Alcoi, a Muro i fins i tot en Altea... I amb quines companyies!

—Una nit, quasi em va donar la impressió —va intervindre Lúcia— que se l'enduïen forçat. Ho dic per la ganyota que em va fer en reconèixer-me tot eixint de les Covetes del Dimoni, a Fontinens. Un armari d'aquells que treballa per a Descalç se li repenjava als muscles, i el duïa enxampat pel coll, fent com si anaren de festa dos borratxos. Jaume sempre m'havia fet molt de cas, però el goril·la no el va deixar aturar-se. I, quasi a la força, l'introduïren en un cotxe d'aquells potents, amb vidres tintats.

—Quedava amb nosaltres, i després no acudia. Tu saps que sempre ha sigut molt puntual. Ara, no avisava.

—O, de sobte, enmig d'una reunió, rebia una telefonada al mòbil i eixia cagant llets. I això ho feia moltes, moltes vegades. Massa sovint.

—Dona, el que jo sí que sabia era que ara fa dos estius va enviar a rodar el seu treball al diari *Cintadella*, i després tampoc s'hi va avenir amb els d'*El Provincial* —vaig comentar sobrancera.

—Els va engegar a rodar, o ells li feren la vida impossible?

—I després està la bagassa eixa de Cira...

—Cira? La conec? —vaig dir encuriosit.

—Pssee! No te l'aconselle, és una neuròtica insuportable i... clar que la coneixes! Fa anys va treballar de relacions públiques a una empresota del tèxtil. Ara s'havia casat per segona vegada amb Raület.

—Veig que el nostre amic continuava tenint una intensa vida.

—I, darrerament, amb aspectes ben foscos. Massa sexe, massa drogues, i pocs diners.

—No acabes de conèixer mai les persones, però ell era ben transparent.

—A veure si les seues coses ens aclareixen alguna cosa més. Sa mare s'olora alguna cosa, perquè la veig nerviosa. Ella és ben conscient que, com si l'haguera parit, el seu fill tenia una vida intensa i complicada, però no era dels qui llançava la tovallola. Algú, l'ha empés cap a on no volia anar. La policia n'haurà d'aclarir els fets, però crec que hi ha un rerefons més complex que un simple accident.

—Bé, quedem demà a migdia cal Martí, d'acord?

VII

—Bon dia, *senyó* Maria.

Una abraçada franca entre la vella dona i la colla d'amics del seu fill, va fer emmudir les paraules. La *senyó* Maria tirà mà d'un mocador que ja havia empapat amb moltes llàgrimes i se sonà.

—Li donem conhort.

—Quina alegria tornar-vos a vore, fills meus —un sanglot li va prendre la veu, una veu altrament ferma, ara en hores baixes—. Passeu avant. Vull que li feu una ullada a la rebolica de papers i d'andròmines del meu Martí. Ací, al seu quarto —deia mentre obria la porta—, i dalt, al despatxet que s'havia fet a la cambra. Voleu un cafenet?

—Una pregunta, *senyó* Maria, per què vol que nosaltres quatre peguem una miradeta a les coses del seu fill? Que la Guàrdia Civil no està investigant la seua mort?

—Vull que ho mireu vosaltres. Dels altres no me'n refie, especialment del sergent Dalmàs. No sabia dir-vos-en el motiu, però m'esgarrife en tindre'l a prop. Crec que amaga alguna cosa tenebrosa, amb eixos ulls sempre botinflats i encesos per la beguda. Que, sense haver-ho investigat donara per segur que la mort del Martí va ser un accident, no us sembla sospitós? A més, alguna vegada que ha vingut per ací tot eren escoltets i recadets en veu baixa al meu fill. I també hi ha coses professionals, que estic segur que sabreu valorar en la seua justa mesura.

A primera vista, el dormitori del difunt estava com si ell acabàs d'eixir, amb presses, com si hagués de tornar d'un moment a l'altre. Martí no era d'aquelles persones que se'n puga dir ordenades, però que entre l'embalum de documents que manejava sabia on trobar

cada cosa. Al quarto quasi tot era roba, la major part d'ella necessitada d'un urgent recanvi. Es notava que s'havia anat abandonant, ell que fa uns anys lluïa un dels millors penja-robes masculins de la contrada.

Una altra cosa era la cambra, i el despatx que hi havia improvisat, una munió de papers: premsa diària i setmanal, fotocòpies arnades i descolorides, carpetes plenes, buides, polsoses i per estrenar. Allò necessitava d'un bon inventari. I encara estaven els ordinadors: un de taula i un altre de portàtil, que sembla ser que era el que sovint utilitzava en la seua tasca periodística.

—Reconramecaguendéu!... ens haurem d'arromangar. Per a la tasca necessitarem alguns dies, potser setmanes—va gosar afirmar Jaume, tot esbufegant.

—Xe, eixa boqueta et perdrà! Sort que ara tenim vacances i podrem disposar de temps per a la feïnada—rematà la Carme, que comptà amb l'assentiment general.

—La nostra tasca és la d'ordenar, no?—preguntà Llúcia.

—En principi, sí. Ara us deïxe, que no tinc el cap ni el cos per massa maldecaps. Una cosa us dic: del que ací trobeu, que ningú de fora en sàpia res. Res els importa. M'heu entés?

—Ho entenem, *senyó* Maria—assentiren tots tres en veure la fúria continguda que les paraules de la dona traspuaven—. Si vol, estarem una estoneta més i ja ens organitzem. Abans d'anar-nos-en li diem alguna coseta.

S'havia fet hora de dinar, però l'entusiasme que mostraven els tres amics davant la magnitud de la mampresa, els va fer oblidar les necessitats dels vius, fins que els seus estómacs els van fer recordar que no passaven de l'aire. De fet, eixiren de la casa quasi a les cinc de la vesprada, blaus com a lliris, i excitats per les troballes impensades que començaven a albirar. Un altre Martí, íntim i desconegut fins aleshores per a ells, s'obria davant els seus ulls.

VIII

A poqueta nit vam continuar la tasca. Amb bona lògica, havíem optat per ordenar-ho tot cronològicament. Al començament trobarem sobretot textos periodístics, mecanografiats i ben sovint ratllats a mà, esmenats. Calia remuntar-se vint anys enrere, cap a 1988, per recordar aquelles cròniques esportives, o les primeres col·laboracions d'un primerenc corresponsal de poble, que sovint dictava per telèfon a la redacció central. Els titulars ho deien tot, i com duïen data, la classificació havia començat amb certa facilitat i lleugeresa. “*El Almorca CF encaja 4 goles del Bolbaite*”, “*La lluvia obliga a suspender la procesión del Santísimo Cristo de la Almoina*” o “*Gerardo Benet es elegido alcalde por mayoría absoluta*” eren alguns dels titulars. En castellà, perquè encara les reticències dels mitjans de comunicació a l'ús de la llengua autòctona eren més evidents que ara.

En aparéixer els primers fulls manuscrits enmig de la paperassa la cosa plantejava dubtes, bé per manca de data, o perquè la cal·ligrafia del Martí no era el seu fort. Aquesta circumstància ens obligà a llegir detingudament els textos per poder-los ficar al lloc adient.

—Redell quina lletreta! Sembla que fóra metge en compte de periodista!—es queixava amb raó la Llúcia, que amb la basca apegalosa de l'estiu, i més en una cambra davall el canyís de la teulada, començava a posar-se bascosa.

La suor li regallava pel bescoll i li mullava la samarreta de cotó, deixant a la vista una pitrera ajustada i certament exuberant per a una dona més aïnes baixeta. Entre la calor ambiental i la que començava a fluir-me de dins per l'excitació, vaig haver d'anar més d'una vegada al bany a rebaixar l'acalorada i la trempera que començava a fer-se'm evident en l'entreuix.

—Escolteu, que ja arribeu a hora horada, us he preparat un soparet amb mullador i embotit, com sé que us agrada.

—Quina mare tenia el Martí! Ara ens expliquem perquè no es va independitzar mai—va apuntar la Carme.

—Ah!, i llaveu-vos abans!

—Ara sé per què jo no haguera pogut viure amb ella —qui parlava ara era jo.

La *senyó* Maria havia parat taula a l'ampli pati —“corral”, com diem en aquesta part de la Vall—, a la fresca. Quin sopar més reconfortant. La conversa, tranquil·la, va girar cap als records compartits. I el Martí va ser més present que mai.